

การทำความเข้าใจกับกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK)
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

โดย

พັນเอก วิชาญ สาริกะพันธ์
ผู้อำนวยการกองกำลังพล กองทัพภาคที่ 4

วิทยาลัยการทัพบก
กันยายน 2562

เอกสารวิจัยเรื่อง การทำความเข้าใจกับกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ในพื้นที่
จังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย พันเอก วิชาญ สาริกะพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษา พลตรี พิศณุ คงเมือง

วิทยาลัยการทัพบก อนุมัติให้เอกสารวิจัยส่วนบุคคลฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรหลักประจำ วิทยาลัยการทัพบก ปีการศึกษา 2562 และเห็นชอบให้เป็น
เอกสารวิจัยส่วนบุคคลที่อยู่ในเกณฑ์ระดับ

พลตรี

(อีระพงษ์ เย็นอุทก)

ผู้บัญชาการวิทยาลัยการทัพบก

คณะกรรมการควบคุมเอกสารวิจัยส่วนบุคคล

พลตรี

(พิศณุ คงเมือง)

ประธานกรรมการ

พันเอก

(ประธาน ตลับทอง)

ผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา

พันเอก

(ฉกาจ ชั้นดี)

กรรมการ

พันเอก

(นิพนธ์ บุญศิริ)

กรรมการ

พันเอก

(ภารัต เทียนทองดี)

กรรมการ

พันโทหญิง

(อัญญา สิงห์พันธ์)

กรรมการ

บทคัดย่อ

ผู้วิจัย พันเอก วิชาญ สาริกะพันธ์
เรื่อง การทำความเข้าใจกับกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้
วันที่ กันยายน 2562 **จำนวนคำ :** 5,218 **จำนวนหน้า :** 12
คำสำคัญ กลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK)
ชั้นความลับ ไม่มีชั้นความลับ

การวิจัยเรื่อง การทำความเข้าใจกับกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อได้ทราบความรู้ แนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้หน่วยงานในพื้นที่ที่มีความเข้าใจต่อปัจจัยที่ก่อให้เกิดกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) อันส่งผลต่อปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และช่วยขยายแนวคิด หรือวิธีคิดในกรอบนโยบายของภาครัฐ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างแท้จริง ผลการวิจัยสรุปว่า จากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบันยังมีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง ซึ่งความไม่สงบดังกล่าวมีสาเหตุมาจากด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับด้านประวัติศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้กลายเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ทุกรัฐบาลต้องหยิบขึ้นมากำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการแก้ไขปัญหาโดยด่วน เพราะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ดำเนินนโยบายเป็นมิตร และรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศมุสลิมทุกประเทศ, เจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการประจำที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องผ่านการศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจเข้าถึง, รัฐบาลต้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย และเร่งแก้ไขนโยบายเกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สนับสนุนให้ประชาชนทุกเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมเรียนรู้ซึ่งกันและกันในทุกด้าน และสุดท้ายยึดถือแนวทางสันติวิธี และความสมานฉันท์ เสริมสร้างความยุติธรรมให้เป็นหัวใจหลักของการอำนวยความสะดวก โดยต้องสร้างความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายการบริหารงานยุติธรรม และลดเงื่อนไขที่สร้างความไม่ยุติธรรมอย่างเป็นเอกภาพสูงสุด

ABSTRACT

AUTHOR : Colonel Wicharn Sarikaphan
TITLE : Making Understanding with RKK members in the southern border provinces
DATE : September, 2019 **WORD COUNT** : 5,218 **PAGES** : 12
KEY TERMS : Operator Group RKK
CLASSIFICATION : Unclassified

The objectives of this research are to study of concept and new solving problem methods of southern border provinces and better understanding of local agencies about the factors that caused to the problem and helps to expand the concept or way of thinking of the government policy through problem. The results of the research are the unrest in the southern border provinces that are currently very sensitive which caused by politics related to history, economy, society and culture, education and justice. That has become "National agenda and every government prior to define as an important while impose policy and continuous to solve problems rapidly. By focus on the friendly policies and maintain good relation with all Muslim countries. All officials or civil servants who will perform their duties in the border provinces must pass course or education, learn and understand how to access. While the government must reconsider and improve environmental and natural resources on access law with encouraging people of all nationalities, religions, languages and cultures to learn each other in all aspects. Finally, adhere to the peaceful approach and reconciliation with promoting justice to be the heart of fairness by creating unity in formulating a fair management policy and reducing conditions that create unity as unity as possible.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การทำความเข้าใจกับกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับการสนับสนุนจาก วิทยาลัยการทัพบก ที่กรุณาจัดการให้นักศึกษาได้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดค้นงานวิจัยในครั้งนี้ขึ้น

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา พลตรี พิศณุ คงเมือง ที่ได้แนะนำ และให้คำปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิที่ปรึกษา พันเอก ประธาน ตลับทอง ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำโครงการวิจัยนี้ และสิ่งสำคัญยิ่งต้องขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เสียสละทั้งร่างกาย แรงใจ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งเป็นพลังในการขับเคลื่อนที่สำคัญของงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณที่ได้ให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเปิดโอกาสให้นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก ได้แสดงศักยภาพในการวิจัยครั้งนี้

การทำความเข้าใจกับกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

พัฒนาการทางภูมิรัฐศาสตร์ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่ ปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส ก่อนการจัดตั้งเป็นจังหวัด เมื่อ พ.ศ. 2476 ดินแดนแห่งนี้ผ่านอารยธรรมมาหลาย ยุคสมัยตามลำดับ ดังนี้

สมัยเริ่มประวัติศาสตร์ ประมาณ 2000 ปี ที่ผ่านมาถึงราว พ.ศ. 700 มีชาวอินเดีย และ ชาวอาหรับบางกลุ่มเดินทางมายังแถบนี้ พร้อมทั้งนำศาสนา และวัฒนธรรมมาเผยแพร่ ทำให้ ศาสนาฮินดูเริ่มเข้ามาในระยะนี้ ชนพื้นเมืองเริ่มค้าขายกับชนต่างถิ่น เริ่มตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่ม มากขึ้นบริเวณปากแม่น้ำ และบริเวณที่มีการติดต่อค้าขายสะดวก แถบนี้กลายเป็นที่พบกัน ของพ่อค้านักเดินเรือ ชุมชนบางแห่งขยายตัวเป็นเมืองในเวลาต่อมา

สมัยปกครอง 7 หัวเมือง ตั้งแต่ พ.ศ. 2351 เป็นต้นมา มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 7 เมือง ได้แก่ เมืองปัตตานี หนองจิก ยะหริ่ง ยะลา รามันท์ ระแงะ และสายบุรี แต่ละเมืองมีเจ้าเมืองซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลสยามที่กรุงเทพฯเป็นผู้ปกครอง โดยมีหลักว่าเมืองใดมีผู้นับ ถือศาสนาอิสลามมากก็ให้มีเจ้าเมืองที่นับถือนับถือศาสนาอิสลาม เมืองใดที่มีการนับถือนับถือศาสนาพุทธ มากก็ให้มีเจ้าเมืองที่นับถือนับถือพุทธศาสนา แต่ในทางปฏิบัติประสบปัญหาอยู่เนื่อง ๆ เจ้าเมืองกับ รัฐบาลสยามรวมทั้งประชาชนในเมืองต่าง ๆ มีข้อขัดแย้งอันเนื่องจากการปกครองอยู่บ่อยครั้ง จึงต้องยกเลิกการปกครองรูปแบบนี้ไปในปี 2445 ปัจจุบันยังคงมีวังที่เคยเป็นที่พำนักของเจ้าเมืองเป็นมรดกตกทอดถึงลูกหลาน แต่บางแห่งก็ทรุดโทรม และถูกทิ้งร้างไปตามกาลเวลา

สมัยสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปี พ.ศ. 2474 รัฐบาลประกาศยกเลิกมณฑลปัตตานี และ ยุบจังหวัดสายบุรี ลดฐานะเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดปัตตานี โดยรวมจังหวัดทั้งสามไว้ใน การปกครองของมณฑลนครศรีธรรมราช ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติว่า ด้วยระเบียบราชการบริหารส่วนภูมิภาคแบ่งการปกครองออกเป็นจังหวัด และอำเภอ ทำให้ จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส มีฐานะเป็นจังหวัดในระบบราชการ

บริหารส่วนภูมิภาค และมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารการปกครอง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

จากลำดับพัฒนาการดังกล่าวทำให้เห็นว่า ดินแดนสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเจริญรุ่งเรืองถึงระดับที่เรียกขานกันว่า เป็นอาณาจักรมาตั้งแต่ก่อนสมัยสุโขทัย ซึ่งถือเป็นเมืองหลวงแห่งแรกของอาณาจักรไทยต่อมาอำนาจของเมืองหลวง คือ สุโขทัย ได้แผ่ขยายลงมาทางใต้ต่อเนื่องมาถึงสมัยอยุธยา และรัตนโกสินทร์ โดยแต่ละช่วงสมัยความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับรัฐไทยกับปัตตานี หรือสามจังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างกันไปตามพลังอำนาจทางการเมือง และความเข้มแข็งของแต่ละฝ่าย ทำให้ประวัติศาสตร์ไทยที่เกี่ยวกับปัตตานี และประวัติศาสตร์ปัตตานีที่เกี่ยวกับรัฐไทยมีความคลุมเครือไม่ชัดเจน ดังนั้น การนำเสนอตามลำดับพัฒนาการทางภูมิรัฐศาสตร์อาจช่วยให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ได้เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง ความรุนแรง และความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความยืดเยื้อมานานกว่า 13 ปีแล้ว ยิ่งเวลาผ่านไปความขัดแย้ง และความรุนแรงก็ปรากฏให้เห็นอย่างเป็นระบบ มีทั้งความคลี่คลายขยายตัว มีทั้งความแปรปรวน และก็ความซับซ้อนมากขึ้น ขณะเดียวกันสิ่งที่เป็นปัจจัยแทรกซ้อนก็ดูเหมือนจะปรากฏให้เห็นเช่นเดียวกัน ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้มาจากแรงผลักดันภายในที่เป็นระบบในทางสังคมอันมีชีวิต และพลวัตที่จะต้องทำความเข้าใจเพื่อนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกัน พลวัตนี้มาจากปัจจัยทั้งภายใน และภายนอกของ “ระบบแห่งความรุนแรง”

จากฐานข้อมูลของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Incident Database-DSID) พบว่า ในระหว่างเดือนมกราคมปี 2547 ถึงเดือนเมษายน 2560 มีเหตุการณ์ความไม่สงบรวมทั้งสิ้น 19,279 เหตุการณ์ ในช่วงเวลาดังกล่าว มีผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบ 6,544 ราย มีผู้บาดเจ็บ 12,963 ราย สรุปได้ว่า ในรอบ 13 ปี ระหว่างปี 2547 - 2559 มีผู้เสียชีวิต และบาดเจ็บรวม 19,507 ราย ลักษณะพิเศษในแบบแผนของความรุนแรงในรอบ 13 ปีที่ผ่านมา คือ ความรุนแรงที่ยืดเยื้อ และเรื้อรัง มีลักษณะระดับความรุนแรงที่สูง สูง ๆ ต่ำ ๆ ตลอดเวลาตามจังหวะของแต่ละช่วงเหตุการณ์ แต่ว่าคลื่นที่ขึ้นสูงต่ำนี้ดูเหมือนจะ

มียอดสูงสุดในสองช่วง คือ ในปี 2550 (2,409 เหตุการณ์) และในปี 2555 (1,851 เหตุการณ์) ข้อสมมุติฐานก็คือ ถ้าเหตุการณ์จะเป็นแบบแผนซ้ำ ๆ เช่นนี้ต่อไปในวงรอบใหม่อีกในอนาคตก็อาจจะเกิดวงจรของคลื่นความรุนแรงตามตัวแบบช่วงของฤดูกาล (Seasonality) ในทุก ๆ ห้วง 4 - 5 ปี ซึ่งความรุนแรงจะสูงสุดในรอบ 5 ปี จากนั้นก็ต่ำลง และสูงขึ้นอีกเป็นช่วง ๆ เป็นปรากฏการณ์ซ้ำแบบแผนดังกล่าว

ผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อประชาชน อาจมาจากสาเหตุของปัญหาในหลาย ๆ ประการ เช่น ปัญหาการศึกษาที่เยาวชนเมื่อเรียนจบจากภาคบังคับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้ว ไม่ได้เรียนต่อ ปัญหายาเสพติดที่กำลังระบาดในหมู่เยาวชนทำให้เยาวชนง่ายต่อการถูกชักจูงไปในทางที่ผิด ปัญหาความแตกแยกในชุมชนทั้งจากการเมือง และส่วนตัว ที่ต่างคนต่างอยากมีอำนาจ และครองอำนาจ เพื่อให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัวในอำนาจบารมี เจ้าหน้าที่ของรัฐเลือกปฏิบัติ ไม่เข้าใจชุมชนที่รับผิดชอบ ทำให้การพัฒนาไม่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ ตลอดจนปัญหาการแบ่งแยกดินแดนที่ผู้มีอุดมการณ์พยายามก่อเหตุความไม่สงบขึ้นภายในพื้นที่ สำหรับผลกระทบที่มีต่อประชาชนจากเหตุการณ์ความไม่สงบนั้น ประชาชนได้รับผลในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในประจำวันทั้งด้านการประกอบอาชีพ และการปฏิบัติศาสนกิจร่วมกันที่มีสยิด เนื่องจากประชาชนเกรงกลัวต่อการถูกทำร้าย

สถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ในภาพรวมทั่วไปจะดูเหมือนสถานการณ์ยังคงความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เกิดจากผู้ก่อเหตุรุนแรงยังคงดำรงความพยายามที่จะทำร้ายประชาชนผู้บริสุทธิ์ และตอบโต้เจ้าหน้าที่รัฐในทุกโอกาส ประกอบกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้สื่อประเภทต่าง ๆ สามารถนำเสนอข่าวสารได้อย่างรวดเร็วแต่ขาดการวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ทำให้สังคมส่วนใหญ่รับรู้เฉพาะเหตุความรุนแรงในพื้นที่ ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์และตรวจสอบในห้วงเวลาที่ผ่านมานั้น สามารถกล่าวได้ว่าสถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จนถึงปัจจุบัน มีการพัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้นตามลำดับสำหรับแนวโน้มสถานการณ์ในปี 2555 และ 2556 ในภาพรวมนั้น จากการทุ่มเทในการปฏิบัติงานเชิงรุกของเจ้าหน้าที่ทั้งในด้านการทหาร และการเมือง ทำให้สถานการณ์มีการพัฒนาดีขึ้นตามลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการเน้นการเสริมสร้าง

ความเข้าใจ และการรักษาความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน มาอย่างต่อเนื่องจนสามารถ
แย่งชิงประชาชนมาเป็นฝ่ายเราได้มากขึ้น ประกอบกับเป้าหมายการแบ่งแยกดินแดนที่ได้ตั้งไว้

การแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่ปรากฏเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างสิ้นเชิง จึงเป็นผล
ให้ผู้ก่อเหตุรุนแรงจะต้องตอบโต้ และเร่งการก่อเหตุร้ายในทุกรูปแบบ เพื่อแย่งชิงประชาชน
กลับคืนมาด้วยวิธีการสร้างความหวาดกลัวให้เกิดขึ้นกับประชาชน โดยใช้รูปแบบ และวิธีการ
ดำเนินการสลับปรับเปลี่ยนกันไปตามช่วงเวลา และโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อเป้าหมายที่ส่งผล
กระทบสูงต่อความรู้สึกของประชาชน ความเชื่อมั่นเจ้าหน้าที่ และอำนาจรัฐ และที่สำคัญ คือ
การสร้างเงื่อนไขให้ต่างชาติ หรือองค์กรสหประชาชาติเข้ามาแทรกแซง ทั้งนี้ ผู้ก่อเหตุรุนแรง
ยังคงดำรงความมุ่งหมายสุดท้ายในการยกระดับความรุนแรงให้เข้าสู่สากลเพื่อนำไปสู่การ
แบ่งแยกดินแดนในที่สุด ในด้านของผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา มีตัวชี้วัดสำคัญ ซึ่งแสดงให้เห็น
ถึงความคืบหน้า และพัฒนาที่ดีในการดำเนินการ ดังนี้ คือ ผู้ก่อเหตุรุนแรง ไม่สามารถ
จัดตั้งโครงสร้างการปกครองซ้อนอำนาจรัฐได้ รวมทั้งไม่สามารถดำเนินการตามแผนบันได 7
ขั้นได้ ประชาชนใช้ชีวิตตามปกติมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการไปมาหาสู่กันในช่วงกลางคืน
การเข้าร่วมกิจกรรมที่สำคัญในทุกศาสนาประจำปี ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือ
และสนับสนุนเจ้าหน้าที่รัฐมากขึ้นเพราะไม่ต้องการเห็นความรุนแรงในพื้นที่ และมีการรวม
พลังจัดตั้งเป็นกลุ่มเครือข่ายเพื่อช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐในการป้องกันตนเองมากขึ้น ผู้นำ
ศาสนาซึ่งถือเป็นบุคคลหลักที่สำคัญปัจจุบันมีท่าทีที่ดีและให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐมาก
ขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภายในชุมชน ซึ่งผู้นำศาสนา
จะเป็นแกนหลักในการดำเนินการ สถิติเหตุการณ์เปรียบเทียบระหว่างปีมีแนวโน้มลดลง
ตามลำดับถึงแม้ว่าจะมีความรุนแรงเพิ่มขึ้น พิจารณาได้ว่ากลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงมีเสรีในการ
ปฏิบัติน้อยลง ซึ่งเป็นผลมาจากการกดดันอย่างต่อเนื่องของเจ้าหน้าที่ สถิติผู้เสียชีวิต และ
บาดเจ็บเปรียบเทียบระหว่างปีลดลง ¹

การปฏิบัติงานอย่างประสานสอดคล้อง โดย 3 หน่วยหลัก ได้แก่ กอ.รมน., ศอ.บต. และ กระทรวง ทบวง กรม โดยการแก้ไขปัญหาในห้วงเวลาต่อจากนี้ไปจะอยู่ภายใต้นโยบายการบริหาร และการพัฒนา พ.ศ. 2555 - 2557 ของรัฐบาล โดยยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งถือเป็นการพัฒนาอีกก้าวหนึ่งในการบริหารจัดการการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะทำให้สามารถลดข้อจำกัดทั้งในเรื่องของเอกภาพในการปฏิบัติรวมถึงการบูรณาการระหว่างงานด้านความมั่นคง และงานด้านการพัฒนา

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีสมมติฐานของการวิจัย คือ การทำความเข้าใจกับกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติต่าง ๆ จะช่วยลดปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ 1) กลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) คือใคร เกิดมาได้อย่างไร มีความเคลื่อนไหว หรือการปฏิบัติการที่ส่งผลต่อความไม่สงบอย่างไร 2) อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) และ 3) การทำความเข้าใจกับปัจจัยในข้อ 2 จะทำให้เกิดแนวทางแก้ปัญหาอะไร และอย่างไร

กลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) คือใคร เกิดมาได้อย่างไร มีความเคลื่อนไหว หรือการปฏิบัติการที่ส่งผลต่อความไม่สงบอย่างไร กลุ่มปฏิบัติการทางทหารของฝ่ายตรงข้ามที่เรียกกันว่า RKK ย่อมาจากคำว่า RUNDA KEMPULAN KECIL เป็นภาษามลายู อ่านว่า รุนดา กุมปูแลัน เคอซิล แปลเป็นไทย คือ ชูตลาตตระเวนขนาดเล็ก หลังจากนั้นมาเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงก็เริ่มพุ่งเป้าไปที่ RKK และสามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสาร ความเป็นมาเป็นไปของกลุ่ม RKK จนสามารถสรุปได้เป็นเสียงเดียวกันว่า เหตุการณ์ หรือความรุนแรง ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น เป็นฝีมือของกลุ่ม RKK นั่นเอง ซึ่งการสร้าง RKK คือ การสร้างกองกำลังที่เป็นเยาวชนที่ได้รับการคัดเลือกแล้ว มาใช้ในการต่อต้านรัฐ เป็นขั้นตอนสำคัญที่ฝ่ายตรงข้ามจะใช้เยาวชนเป็นเครื่องมือในการก่อเหตุรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งกว่าจะเป็น RKK ได้นั้น ต้องใช้เวลาในการสร้างเยาวชนกลุ่มนี้ ประมาณ 2 ปีเศษ โดยในปัจจุบันมีกลุ่มที่เคลื่อนไหวซึ่งถูกเรียกว่า “ผู้ปลดปล่อยปัตตานี” (Patani Liberator) เป็นมวลชนรุ่นใหม่ที่ผ่านการจัดตั้งทางการเมืองได้กระจายอยู่ในชุมชนต่าง ๆ และมีกองกำลัง

ติดอาวุธ มีบทบาทสำคัญในการสร้างความไม่สงบให้เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพราะเชื่อมั่นว่าจะเป็นปัจจัยหนุนนำไปสู่สิ่งที่พวกเขาต้องการได้ คือ การปลดปล่อยเอกราชให้แก่ปัตตานี² ซึ่งเป็นความขัดแย้งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ และเมื่อเกิดขึ้นก็จะนำไปสู่ความก้าวหน้า หรืออาจนำไปสู่การทำลาย หรือความรุนแรงได้ ดังนั้น ความขัดแย้งจึงเสมือนเป็นการบังคับให้มนุษย์แสวงหาความคิดที่ใหม่ขึ้นเสมอ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อสังคม หรือทำให้เกิดความคิดในทางลบ และเปิดโอกาสให้มนุษย์ตรวจสอบความสามารถของตนเอง อยู่เสมอ ซึ่งในอดีตประชาชนในพื้นที่ หรือมุสลิมเชื้อสายมลายูในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยตกอยู่ในสภาวะความกดดันที่ต้องเผชิญกับวิกฤติของพัฒนาทางการเมืองของไทย มีการต่อต้านรัฐบาลที่พยายามจะรวบรวมพวกเขาเข้าไปร่วมกับชาวไทย ส่วนใหญ่ของประเทศโดยมีวิธีการศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจการเมือง และการปกครอง ในขณะที่นั้นชาวมลายูมุสลิมยังไม่พร้อมที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้ง อุปสรรคสำคัญสำหรับชาวมลายูมุสลิมในการเข้าไปมีส่วนร่วมคือระดับของการไม่รู้หนังสือไทย อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้อยู่ในระดับสูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศ อย่างไรก็ตามแนวคิดในเรื่องของการต่อสู้เพื่อปกครองตัวเอง หรือไปสู่การปลดปล่อยปัตตานีให้เป็นเอกราชอย่างสมบูรณ์ยังไม่ได้ยุติ แนวคิดอันนี้ถูกปลุกฝังกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ปัญหาที่ตามมาจะถูกตั้งถาม คือ ความไม่สงบที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุอะไร อาจกล่าวได้ว่า มีสาเหตุที่ประกอบขึ้นมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ที่ได้หลอมรวมกลายเป็นปัญหาในระดับสังคมจิตวิทยา ซึ่งมีความซับซ้อน และได้นำไปสู่ความไม่เข้าใจระหว่างรัฐกับประชาชน แม้จะพบว่าในปี พ.ศ. 2521 - 2546 ได้มีนโยบายที่เป็นยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะขึ้นมาบังคับใช้เป็นแนวทางรักษาความสงบในพื้นที่ ซึ่งถือเป็นความพยายามในการนำเอาแนวทางการเมืองนำการทหารมาใช้เพื่อสร้างสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่ แต่จะเห็นได้ว่านโยบายดังกล่าวมีผลเพียงลดอาการของความรุนแรง และความไม่สงบในพื้นที่เท่านั้น เพราะยังไม่สามารถทำให้ปัญหาหายไปได้อย่างแท้จริง

อะไรเป็นปัจจัยให้เกิดกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) นับตั้งแต่มีการสถาปนาราชวงศ์จักรี
ปัตตานีได้มีความพยายามที่จะแยกตนเองออกจากการปกครองของสยามอยู่หลายครั้ง เช่น หลังจากที่ถูกปัตตานีไม่ได้ส่งบรรณาการ และแสดงอาการกระด้างกระเดื่องอยู่หลายครั้ง พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ก็ได้โปรดให้มีการแยกปัตตานีออกเป็นเจ็ดหัวเมือง

และให้เจ้าเมืองอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาอีกชั้นหนึ่ง โดยในช่วงที่ปัตตานีถูกแยกออกเป็นเจ็ดหัวเมืองได้ปรากฏว่า รัฐบาลพยายามย้ายคนไทยพุทธเข้าไปอาศัยในเจ็ดหัวเมืองเพื่อสร้างความสมดุลแห่งอำนาจ และการป้องกันการต่อต้านอำนาจของรัฐบาล จนทำให้ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับคนพื้นเมืองเกิดขึ้นบ่อยครั้ง ท้ายที่สุดก็เกิดสงครามเพื่อกอบกู้เอกราชของปัตตานีขึ้นอีกครั้งเมื่อ พ.ศ. 2374 - 2375 ในรัชสมัยของ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว³ ขณะที่สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้⁴ ได้ให้ความเห็นในประเด็นนี้ว่า ผู้ก่อการได้ใช้ความพยายามในการชี้นำทางความคิดเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง ควบคู่ไปกับอุดมคติตามหลักศาสนามาเป็นฐานโฆษณาชวนเชื่อซึ่งง่ายต่อการคล้อยตาม เนื่องจากต้นทุนทางจิตวิญญาณความศรัทธาในศาสนาที่อยู่อย่างเต็มเปี่ยมในจิตใจของมวลชนโดยกระบวนการทางการเมืองดังกล่าว ได้แก่ การปลุกกระแสความเจ็บแค้นในประวัติศาสตร์ และตอกย้ำความเชื่อที่ว่าชนชาติมลายูเคยมีรัฐที่มีเอกราช และอธิปไตยของตนเองในนาม “นครรัฐปัตตานี” หรือ “ปาตานีดารุสสลาม” แต่ถูกรัฐไทย (สยามในอดีต) รุกรานครอบครอง และยกเลิกไปจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของไทยในปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังมีการจัดตั้งโครงสร้างการปกครองทับซ้อนโครงสร้างระบบราชการไทย โดยในระดับหมู่บ้านเรียกว่า อาเยาะห์ ระดับ ตำบลชื่อ ลีการ์ัน ระดับอำเภอชื่อ แดอาเราะห์ ระดับจังหวัดชื่อ วิลายะฮ์ และระดับภาคชื่อว่า กัส ประเด็นสำคัญในมิตินี้ คือ การปลุกกระแสชาตินิยมทางเชื้อชาติ ชี้นำว่า รัฐปัตตานีในอดีตเป็นรัฐอิสลามแต่ถูกทำลายโดยสยาม ซึ่งก็คือไทยในปัจจุบัน และมีความชอบธรรมที่จะก่อสงครามศักดิ์สิทธิ์ หรือทำญิฮาดเพื่อกอบกู้ควมมีเอกราช และอธิปไตยของอาณาจักรปาตานีดารุสสลามที่เป็นรัฐอิสลามกลับคืนมา

อย่างที่ทราบกันดีว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเรียกว่า “มุสลิม” ฉะนั้น การเป็นมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามหลักการทางศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง ทั้งในหลักการศรัทธา และหลักการปฏิบัติ รวมทั้งการปฏิบัติตาม แบบฉบับอันดีงามของศาสนทูต “นะบีมุฮัมมัด” ในสมัยก่อนมุสลิมส่วนใหญ่ที่เป็นชาวบ้านอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัด และตัวอำเภอ จะไม่ได้รับการศึกษาทางด้านศาสนาที่เที่ยงตรง เนื่องจากผู้นำศาสนาที่มีความรู้ถูกต้องนั้นไม่มีเพียงพอต่อจำนวนประชาชนในพื้นที่ ทำให้การเรียนรู้ศาสนาที่ได้ เกิดจากการบอกต่อกันเป็นทอด ๆ มีความผิดเพี้ยน และบิดเบือนจากหลักคำสอนของศาสนาเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดปัญหาการตีความในคัมภีร์อัลกุรอาน

การแปลความหมายต่าง ๆ ที่พยายามให้เกิดแรงจูงใจ และชักชวนเยาวชนขึ้นต่อต้านกับคนต่างศาสนา เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มคนบางกลุ่ม จนลุกลามเป็นภัยการก่อความไม่สงบระดับประเทศ การแสวงหาผลประโยชน์ของบางกลุ่ม บางคนที่ทำต่อชาวบ้านผู้บริสุทธิ์ ชักจูง หรือชักชวนให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และสร้างความเชื่อที่ผิด ๆ การศรัทธาในตัวบุคคลเป็นการเฉพาะ ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่จะนับถือผู้ที่เคยไปอาศัยอยู่ที่ประเทศอาหรับ โดยไม่ทราบว่ามีผู้ที่กลับมานั้นมีความรู้ทางด้านศาสนาอย่างถูกต้องหรือไม่ บางส่วนไม่ได้ไปเรียน หรือไปศึกษาหาความรู้เลย เพียงไปทำงานเย็บหมวก บางส่วนก็ไปขายของหาเงิน พอกลับมาชาวบ้านก็ตั้งให้เป็นอิหม่าม เพราะเห็นว่าพูดภาษาอาหรับได้ โดยไม่รู้ว่าจะถูก หรือผิด และไม่มีความรู้ด้านศาสนาที่ถูกต้อง สอนชาวบ้านอย่างผิด ๆ เพราะต้องการตำแหน่ง ต้องการชื่อเสียง และต้องการการยอมรับจากสังคมในหมู่บ้านนั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันคนกลุ่มนี้เหลือไม่มากนัก

นอกจากนี้ ด้วยเหตุผลที่ว่า จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ห่างไกลจากศูนย์กลางการศึกษาของประเทศ จึงทำให้มีนักเรียนนักศึกษาที่มีความรู้จำนวนน้อย เมื่อประชาชนไม่มีความรู้จึงถูกชักจูง และถูกหลอกลวงได้ง่าย ทั้งจากข้าราชการที่ไม่หวังดีในพื้นที่ และจากชาวบ้านด้วยกันเอง จึงทำให้เกิดกลุ่มผู้ปฏิบัติการ (RKK) ขึ้น

การทำความเข้าใจกับปัจจัยในข้อ 2 จะทำให้เกิดแนวทางแก้ปัญหาอะไร และอย่างไร
การทำความเข้าใจในประเด็นปัจจัยให้เกิดกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) นั้น แต่ละฝ่ายมองเห็นต่างกันอย่างสิ้นเชิง โดยฝ่ายรัฐมองว่าประวัติศาสตร์ของปัตตานีเป็นตัวอย่างของการกบฏต่อประเทศที่มีเป้าหมายต้องการจะแบ่งแยกดินแดนอยู่เสมอ ในขณะที่ฝ่ายมุสลิมในพื้นที่กลับมองว่าประวัติศาสตร์ของปัตตานี คือ การถูกผนวกเข้าสู่รัฐไทย และเต็มไปด้วยความห้าวหาญ มีความชอบธรรมที่จะปลดแอกตนเองออกจากรัฐไทย อีกนัยหนึ่งก็คือเป็นประวัติศาสตร์ที่ควรแก่การจดจำอย่างยิ่งมากกว่าที่จะยอมให้ถูกทำลาย หรือหลงลืม จึงเห็นได้ว่า ในประเด็นทั้ง 2 เรื่องนี้ไม่ได้ทำให้เกิดปัญหาในตัวของมันเอง แต่ถูกหยิบยกมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และนำไปสู่สาเหตุของความขัดแย้งที่ละเอียดอ่อน ซึ่งกระทบต่อความรู้สึกของคนมุสลิมในพื้นที่ จึงกลายเป็นสาเหตุที่ทำให้ปัญหาทวีความขัดแย้ง และกลายเป็นความรุนแรงได้ โดยเกิดจากความบกพร่องของภาครัฐที่ไม่พยายามเข้าใจปัญหา และ

ยอมรับ และความหลากหลายทางวัฒนธรรมของพื้นที่ ประกอบกับความอ่อนแอของสังคมไทยที่กลายเป็นปัจจัยหนุนนำให้การกระทำของรัฐเกิดความชอบธรรมยิ่งขึ้น โดยด้านศาสนา และความเชื่อ แม้จะไม่ใช่สาเหตุของความขัดแย้งในพื้นที่โดยตรง แต่ก็มีมติความเชื่อที่ว่าศาสนาอิสลามได้ถูกนำมาอ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำของกลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ในพื้นที่ โดยพบว่า การกระทำดังกล่าวได้กล่าวถึง หลักคำสอนทางศาสนาที่จะใช้สิทธิในการปกป้องตนเองจากผู้รุกราน และผู้ไม่ศรัทธาในอิสลาม (non-believer) จุดหมายของคำสอนดังกล่าวเป็นการปกป้องต่อบทบัญญัติแห่ง อัลลอฮ์ และผดุงความยุติธรรมแก่ศาสนาอิสลาม หากพิจารณาในมิติดังกล่าว ศาสนาอิสลามได้กลายเป็นข้ออ้างของคนบางกลุ่มที่เพื่อใช้เป็นเหตุผลหลักในการต่อสู้กับอำนาจรัฐไทย โดยมีจุดมุ่งหมายอยู่ที่การต่อสู้เพื่อนำความยุติธรรมมาสู่ชาวมุสลิมที่ถูกรัฐละเมิดสิทธิของตนมานาน เหตุผลที่เชื่อมกับศาสนา อีกประการ คือ การปกครองของไทยที่ถูกครอบงำด้วยแนวคิดจักรวาลวิทยาแบบพุทธ (Buddhist Cosmology) จึงทำให้วิธีคิด และรูปแบบการปกครองของไทยเป็นไปตามวิถีทางพุทธศาสนา โดย สุรินทร์ พิศสุวรรณ⁵ มีความคิดเห็นว่า กระบวนการสังคายนาทางพุทธศาสนามักถูกกำหนดโดยอำนาจรัฐ เพื่อสร้างมาตรฐานเดียวกันในเรื่องของการปฏิบัติ และพิธีกรรมทางศาสนาอันนำไปสู่ความมั่นคงของอำนาจรัฐยิ่งขึ้น จึงพบว่า กระบวนทัศน์ดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความพยายามที่จะผสมกลมกลืน (assimilate) ชนกลุ่มต่าง ๆ ในประเทศให้กลายเป็นไทยในแบบที่รัฐต้องการ ไม่เว้นแม้แต่คนไทยมุสลิมเชื้อสายมลายู ความพยายามที่จะใช้กระบวนทัศน์จักรวาลวิทยาแบบพุทธเข้าปกครองจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งคนส่วนใหญ่เป็นมุสลิมของรัฐไทยตั้งแต่อดีต ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีส่วนในการสร้างความรู้สึกอคติให้เกิดขึ้นทั้งฝ่ายรัฐ และประชาชน ด้านหนึ่งกลไกรัฐได้ทอดทิ้ง และเอาเปรียบจากการปฏิบัติของรัฐที่ต่างจากคนไทยทั่วไป ในท้ายที่สุดประชาชนมุสลิมก็จะรู้สึกมีอคติต่อรัฐด้วยเช่นกัน จึงน่าที่จะตั้งข้อสังเกตว่าเหตุใดการรวมตัวกันต่อสู้อำนาจรัฐในเหตุการณ์ กรือเซะ 28 เมษายน พ.ศ. 2547 และเหตุการณ์ที่ตากใบเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ถึงได้ถูกนำไปเชื่อมโยงกับการต่อสู้เพื่อศาสนา หรือการญิฮาด (Jihad) เพราะนอกจากทั้งสองเหตุการณ์จะแสดงให้เห็นถึงความขัดแย้งระหว่างรัฐกับประชาชนในพื้นที่แล้ว ยังทำให้เห็นถึงความศรัทธาในการอุทิศตนเพื่อศาสนาของมุสลิมได้เป็นอย่างดีอีกด้วย ดังนั้น ประเด็นทางศาสนาจึงเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่รัฐควรให้ความสำคัญเพื่อความเข้าใจ เพราะการละเลยความสำคัญของสถาบันทางศาสนาอาจกลายเป็นโอกาสให้ผู้ไม่หวังดีเข้ามาสร้างแนวร่วมจากคนในพื้นที่เพื่อก่อความรุนแรงได้

กลุ่มสมาชิกผู้ปฏิบัติการ (RKK) ได้เลือกปฏิบัติการโดยอ้างอิงความเชื่อทางศาสนาเป็นที่มั่นทางจิตวิญญาณ ซึ่งหากผู้ก่อการสามารถปลุกกระดมให้มวลชนลุกขึ้นมาพร้อมต่อสู้ได้ จะด้วยกลยุทธ์ใดก็ตาม นั่นคือ กองทัพประชาชนที่ยากจะเอาชนะได้นั่นเอง ความพยายามของผู้ก่อการดังกล่าว สามารถมองเห็นร่องรอยบางอย่างได้ ดังนี้ 1) การใช้ครูสอนศาสนามาเป็นแกนนำทั้งงานด้านการเมือง และการทหาร เนื่องจากทราบดีว่า บุคลากรดังกล่าวมีลูกศิษย์ผู้ศรัทธามากมายพร้อมเชื่อฟังทุกอย่างที่ถูกชี้นำ 2) การใช้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาเป็นที่บ่มเพาะทางความคิด และอุดมการณ์ เนื่องจากเป็นสถานที่ที่รัฐให้เกียรติในฐานะเป็นสถานที่สำคัญทางการศึกษา และศาสนา จึงไม่ค่อยตรวจสอบอย่างจริงจังทั้งบุคลากร และกิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน 3) การใช้บทบัญญัติทางศาสนา มาเป็นพื้นฐานในการชี้นำแนวความคิด โดยการยกเอาบางบทบางตอนใน อัลกุรอาน มาอ้างอิงรองรับแนวความคิด และการปฏิบัติของสมาชิกในขบวนการประเด็นนี้เห็นได้ชัดจากเอกสารที่ชื่อภาษาไทยว่า “การต่อสู้ที่ปัตตานี”⁶

แนวทางการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เราทุกคนต่างทราบกันดีถึงปัญหาชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้ที่อยู่นอกพื้นที่จะรับรู้ได้จากสื่อต่าง ๆ ที่ประโคมข่าวในแต่ละครั้งที่มีเหตุร้ายเกิดขึ้น ส่วนคนที่อยู่ภายในพื้นที่จะได้รับทราบจากสถานการณ์ภายในที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน และความขัดแย้งที่สะสมมากันอย่างยาวนาน ทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนได้หามาตรการต่าง ๆ มุ่งตรง เพื่อที่จะช่วยกันแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เกิดความสงบสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และแนวทางการแก้ปัญหานั้นหนึ่งที่ได้รับจากในหลวง คือ “เข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ซึ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยให้สังคมทุกสังคมที่มีความขัดแย้งกันได้มีความสงบสุขขึ้น ดังนั้น จึงขอเสนอ 2 จุดใหญ่ของการแก้ปัญหา คือ ศาสนา และการศึกษา

การแก้ไขด้านศาสนา จะเห็นได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในจังหวัดชายแดนใต้เป็นผู้ที่ประกาศตนว่านับถือศาสนาอิสลาม ซึ่งเรียกว่า “มุสลิม” ฉะนั้น การเป็นมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามหลักการทางศาสนาอิสลามอย่างถูกต้อง ทั้งในหลักการศรัทธา และหลักการปฏิบัติ รวมทั้งการปฏิบัติตามแบบฉบับอันดีงามของศาสนทูต “นะบีมุฮัมมัด” ในสมัยก่อน มุสลิมส่วนใหญ่ที่เป็นชาวบ้านอยู่ห่างไกลจากตัวจังหวัด และตัวอำเภอ จะไม่ได้รับการศึกษาทางด้านศาสนาที่เที่ยงตรง เนื่องจากผู้นำศาสนาที่มีความรู้ถูกต้องนั้นมีไม่เพียงพอต่อจำนวนประชาชน

ในพื้นที่ ทำให้การเรียนรู้ศาสนาที่ได้จากการบอกต่อเป็นทอด ๆ มีความผิดเพี้ยน และบิดเบือนจากหลักคำสอนของศาสนาเป็นอย่างมาก จึงทำให้เกิดปัญหาการตีความในคัมภีร์ อัลกุรอาน การแปลความหมายต่าง ๆ ที่พยายามให้เกิดแรงจูงใจ และชักชวนเยาวชนขึ้นต่อต้านกับคนต่างศาสนิก เพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มคนบางกลุ่ม จนลุกลามเป็นภัยก่อการร้ายระดับประเทศ การแสวงหาผลประโยชน์ของบางกลุ่ม บางคน ที่กระทำต่อชาวบ้านผู้บริสุทธิ์ ชักจูง หรือชักชวนให้กระทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง และสร้างความเชื่อที่ผิด ๆ ความมั่งงายที่ชักจูงไปสู่การตั้งภาคีต่อ อัลลอฮ์ อย่างเปิดเผย เช่น การเชื่อหมอดู การทำไสยศาสตร์ (เล่นของ) การศรัทธาในตัวบุคคลเป็นการเฉพาะ ชาวบ้านได้นับถือผู้ที่เคยไปอาศัยอยู่ที่ประเทศอาหรับ โดยไม่ทราบว่ามีผู้กลับมานั้นไม่ได้มีความรู้ทางด้านศาสนาอย่างถูกต้อง บางคนไม่ได้ไปเรียนหรือไปศึกษาหาความรู้เลย เพียงไปทำงานเย็บหมวก หรือบ้างไปขายของหาเงิน กลับมาชาวบ้านก็ตั้งให้เป็นอิหม่าม เพราะเห็นว่าพอที่จะพูดภาษาอาหรับได้ โดยไม่รู้ว่าจะถูก หรือผิด และไม่มีความรู้ด้านศาสนาแม้แต่น้อย สอนชาวบ้านอย่างผิด ๆ เพราะต้องการตำแหน่ง ชื่อเสียง และการยอมรับจากสังคมในหมู่บ้านนั้น ๆ (ในปัจจุบันคนกลุ่มนี้เหลือไม่มากนัก) การแก้ไขทางด้านศาสนา คือ การให้ผู้นำศาสนา (อิหม่าม) ในพื้นที่ได้รับรู้หลักการทางศาสนาอิสลามที่แท้จริง โดยการจัดอบรมผู้นำในแต่ละชุมชนให้เข้าใจ บทบาท และหน้าที่ของมุสลิมที่ควรปฏิบัติทั้งต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ เพราะไม่ว่าศาสนาไหน ก็ไม่มีการสอนให้ฆ่าผู้บริสุทธิ์ หรือสอนให้ใส่ร้ายป้ายสี หรือกดขี่ข่มเหงกันเอง หรือการเอาเปรียบผู้อื่นทั้งโดยตรง และทางอ้อม แม้แต่การอยู่ดีธรรมต่อผู้อื่น ฯลฯ โดยเฉพาะศาสนาอิสลาม หลักการเหล่านี้ถือเป็นข้อบัญญัติที่อิสลามถือว่าเป็นบาปอย่างยิ่ง และเป็นไปไม่ได้เลยที่ผู้นับถือศาสนาอิสลามจะมีพฤติกรรมดังเช่นที่กล่าวไป

การแก้ไขด้านการศึกษา เนื่องจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ห่างไกลจากศูนย์กลางการศึกษาของประเทศ จึงทำให้มีนักเรียน นักศึกษาที่มีความรู้จำนวนน้อย เมื่อประชาชนไม่มีความรู้จึงถูกชักจูง และโดนหลอกลวงได้ง่าย ทั้งจากข้าราชการที่ไม่หวังดีในพื้นที่ และจากชาวบ้านด้วยกันเอง ปัญหาทางด้านภาษาก็เป็นส่วนหนึ่ง เพราะเจ้าหน้าที่ส่วนกลางไม่สามารถใช้ภาษาท้องถิ่นได้ อีกทั้งชาวบ้านไม่เข้าใจภาษาทางราชการ ทำให้การติดต่อสื่อสารไม่เข้าใจตรงกัน บางครั้งผู้ที่ไม่หวังดีจึงใช้ช่องทางนี้ในการกดขี่ข่มเหงชาวบ้าน เอาไรต์เอาเปรียบ และแสวงหาผลประโยชน์กับประชาชนผู้บริสุทธิ์ จึงนำความเดือดร้อน และความโกรธแค้นให้กับ

คนในท้องถิ่น เพราะความเห็นแก่ตัวของคนเพียงไม่กี่คน และความไม่เข้าใจกันของผู้ปกครอง จากส่วนกลางกับชาวบ้านในพื้นที่ การแก้ปัญหา คือ การพัฒนาการศึกษาจะช่วยให้เยาวชนรุ่นใหม่ได้รับรู้กฎระเบียบ กฎหมายของบ้านเมือง ไม่โดนเจ้าหน้าที่ และข้าราชการที่ไม่ดี หลอกลวง และกดขี่ข่มเหง อีกทั้งการศึกษาจะช่วยให้เยาวชนมีความคิดที่กว้างไกลมากขึ้น ทำให้เยาวชนเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง โดยไม่ยอมที่จะโดนกดขี่ข่มเหงจากผู้ไม่หวังดีอีกต่อไป และภาครัฐบาลสมควรสนับสนุนคนในพื้นที่ส่วนหนึ่งให้เป็นผู้ปกครอง เพราะพวกเขาเข้าใจในปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาต่อไป

บทสรุป

จากปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ในปัจจุบันยังมีความละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง ซึ่งความไม่สงบดังกล่าวมีสาเหตุมาจากด้านการเมืองที่เกี่ยวข้องกับด้านประวัติศาสตร์ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และวัฒนธรรม ด้านการศึกษา และด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้กลายเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ทุกรัฐบาลต้องหยิบขึ้นมา กำหนดเป็นนโยบายสำคัญในการแก้ไขปัญหาโดยด่วน เพราะเป็นสิ่งที่มีความจำเป็น และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง แนวทางการแก้ไขปัญหา คือ การกำหนดนโยบายในการแก้ไขปัญหา ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ดำเนินนโยบายเป็นมิตร และรักษาความสัมพันธ์อันดี กับประเทศมุสลิมทุกประเทศ, เจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการประจำที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จะต้องผ่านการศึกษารียนรู้ให้เข้าใจเข้าถึง, รัฐบาลต้องพิจารณาปรับปรุงกฎหมาย และเร่งแก้ไขนโยบายเกี่ยวกับการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, สนับสนุนให้ประชาชนทุกเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมเรียนรู้ซึ่งกันและกันในทุกด้าน และสุดท้ายยึดถือแนวทางสันติวิธี และความสมานฉันท์ เสริมสร้างความยุติธรรมให้เป็นหัวใจหลักของการอำนวยความสะดวก โดยต้องสร้างความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายการบริหารงานยุติธรรม และลดเงื่อนไขที่สร้างความไม่ยุติธรรมอย่างเป็นเอกภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- ¹ การแก้ไขปัญหา จชต. ของ กอ.รมน., นิตยสารยุทธโศภปีที่ 120 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนกรกฎาคม - กันยายน 2555.
- ² รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช, 2556, ถอดความคิดขบวนการเอกราชปัตตานี, ปัตตานี : ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้.
- ³ สุจิตต์ วงษ์เทศ, 2547, รัฐปัตตานีในศรีวิชัยเก่าแก่กว่ารัฐสุโขทัยในประวัติศาสตร์, กรุงเทพฯ ฯ : สำนักพิมพ์มติชน.
- ⁴ สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551, สภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้, ยะลา : ยะลาการพิมพ์.
- ⁵ สุรินทร์ พิศสุวรรณ, 2556, กระบวนการสังคายนาทางพุทธศาสนา, จาก <https://th-th.facebook.com/notes/somkiat-onwimon/>
- ⁶ เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา และ อรอร ภูเจริญ, 2552, สภาที่ปรึกษาเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2551 : 33 - 34.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ยศ ชื่อ

พันเอก วิชาญ สาริกะพันธ์

วัน เดือน ปีเกิด

20 ธันวาคม 2511

ประวัติสำเร็จการศึกษา

พ.ศ. 2536	หลักสูตรชั้นนายร้อย เหล่า ป.
พ.ศ. 2540	หลักสูตรชั้นนายพัน เหล่า ป.
พ.ศ. 2544	หลักสูตรหลักประจำชุดที่ 80 โรงเรียนเสนาธิการทหารบก

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2536	ผู้ตรวจการณ์หน้ากองร้อยทหารปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5
พ.ศ. 2541	ผู้บังคับกองร้อยทหารปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5
พ.ศ. 2543	นายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึก กองพันทหารปืนใหญ่ที่ 5
พ.ศ. 2545	ประจำกองกำลังพล กองทัพภาคที่ 4
พ.ศ. 2548	ผู้ช่วยผู้ประสานการยิงสนับสนุน กรมทหารปืนใหญ่ที่ 5
พ.ศ. 2550	ผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 15
พ.ศ. 2557	ผู้บังคับการกรมทหารพรานที่ 49
พ.ศ. 2561	ผู้อำนวยการกองกำลังพล กองทัพภาคที่ 4

ตำแหน่งปัจจุบัน

ผู้อำนวยการกองกำลังพล กองทัพภาคที่ 4